
Acta ofte handelinge des Synodi der Noortholandscher kercken Christi, vergaerder bynnen der stadt Hoorn, opten 28 Mey anno 1584, aldaer geduerende dyer vergaerderinge besloten ⁹⁾ ¹⁰⁾.

COCHLINUS praeses, ANDELLIUS scriba. — In den yersten is nae die aenroepinge van den naeme des Heeren, by BARTHOLDO GUILHELMO dienaer tot Hoorn gedaen, met gemeene suffragien der gecommitteerden totten synodum JOHANNES COCHLINUS, dienaer der stadt ¹¹⁾ Amsterdam, gecoren in praesidem ende JOANNUS ANDELLIUS, dienaer tot Wormer ende Gisp, in scribam deser vergaerderinge.

DAMIUS assessor. — Heeft den voornoemden praeses JOANNEM DAMIUM, dienaer der stadt Haerlem, genomen tot zynen assessorem.

1) »Schals" A heeft »Schaldus". 2) »Nolthenius" G heeft »Nolthuijs". 3) »Twisch" G heeft »Wijsen". 4) Meeusz" A heeft »Meynerts". 5) »van Hoochtwout" ontbr. in A. 6) »Cornelis — ouderlinck" ontbr. in C. 7) »Jooris — Schagen" ontbr. in A. 8) »Dammis" G heeft »Tonis". 9) In A ontbr. bij deze acte alle marginalia. 10) In marg. tegenover het hoofd staat »Hoorn". Eveneens in C en G. 11) »der stadt" G heeft »des woords tot".

Die commissien duersien. — Den preside, assessore ende scriba nu geseten ¹⁾ zynde ende het gebet by den preside gedaen wesende, zyn die commissien van alle de gecommiteerde totten synodum duersien ende de naemen van de gecommiteerde opgeteykent by register speciael.

Namen der gecommiteerden.

Vuyt die classe van Hoorn.

BARTHOLDUS ²⁾, dienaer tot Hoorn.

CORNELIUS MEIJNERDSZ ³⁾, dienaer tot Berchout.

ARIEN HENRICK, ouderlinck tot Horn.

SYMOEN ARIAENSZ, ouderlinck tot Oostwout.

Vuyt die classe van Enchuyzen.

ANDRIES DIERICXZ, dienaer tot Enchusen.

JAN MICHIELS, dienaer tot Grootenbroeck.

JAN PIETERSZ, ouderlinck tot Enchusen.

CLAES JANSZ, ouderlinck tot Hoochcarspel.

Vuyt den classe van Edam.

GERARDUS LARENUS ⁴⁾, dienaer tot Purmerent.

THEODORICUS, dienaer tot Oosthusen.

CORNELIS JANSZ, ouderlinck tot Edam.

JAN HEYMANS ⁵⁾, ouderlinck tot Munnickedam.

Vuyt den classe van Alcaer.

REMMONEUS DEMONIER ⁶⁾, dienaer tot Nyeuwenirop.

ARNOLDUS WYBRANDI, dienaer tot Petten.

GEERAERT LUTGES ⁷⁾, ouderlinck tWermerhuysen ⁸⁾.

JAN DIERICXZ, ouderlinck tot Graft.

Vuyt die classe van Haerlem.

JOANNES DAMIUS, dienaer tot Harlem.

JOANNES ANDELIUS, dienaer tot Wormer.

THOMAS WILHELMUS, ouderlinck tot Harlem.

HENRICK PIETERSZ, ouderlinck tot Wormer.

Vuyt die classe van Amsterdam.

JOANNES COCHLINUS, dienaer tAmsterdam.

NICOLAUS JOANNIS, dienaer tot Loosdrecht.

JAN THONISZ ⁹⁾, ouderlinck tot Amsterdam.

JAN DIERICXZ, ouderlinck tot Neerden.

¹⁾ »geseten» G heeft »gestelt». ²⁾ »Bartholdus» C heeft »Bartoldus Wilhelmi». ³⁾ »Meynerdsz» A heeft »Mertens». ⁴⁾ »Larenus» A heeft »Laurentius». ⁵⁾ »Heymans» G heeft »Hejinius». ⁶⁾ »Demonier» A en C hebben »Demoner», G. »Demonius». ⁷⁾ »Lutges» A heeft »Luts», G »Luijtiens». ⁸⁾ »Wermerhuysen» A heeft »Huysen». ⁹⁾ »Thonisz» A heeft »Thomasz».

ART. 1. ¹⁾ *Die credentiebrieven en zullen nyet syn gelimiteert.* — De voersz. commissien ofte credentien duergesien ende aengemerct synde, is geresolveert, dat in geenen particulieren synoden der voergeroerder kercken en mach gehandelt ende gesloten werden, dat eenichsins de classen, onder haer sorterende, zoude moegen prejudicieren en beswaeren, ende dat om sulcx te bet voer te coemen de credentien der gecommiteerden naemaels totten synodum te comen nyet sulcx ²⁾ gelimiteert sullen bestaen, salva nochtans dat alle particularia van zulex nyet zynde in synodis geresolveert zullen moegen werden sonder contradictie by den classe daerop te moegen vallen.

ART. 2. *Van de costen, in de saecke van COOLHAES gedaen.* — Ende zoo etlycke costen omme der saecken van CASPAR COOLHAES, zoo by ARNOLDO CORNELIO, dienaer tot Delft, oyck HENRICO CORPUTIO, dienaer tot Dordrecht, mitsgaders den classe van Haerlem ende anderen alles nootelycken ³⁾ gedaen, voer desen synodo ter goeder rekeninge gebracht synde, de Noorthollantsche kercke mede concernerende, bedraegende voor elke classe derzelve kercken voer syne portie dry carolusgulden zestien stuyvers, soe sal elke classis dieselve syne portie tegens den eersten Augusti yerstcoemende bestellen aen de kercke van Amsterdam om by haer overgesonden te wordden, die de voersz. costen geexpendeert hebben.

ART. 3. Dat men den voersz. classen zal aendien van den petitie ende bede der broederen van Leyden, versoekende hulp ende bystant tot de costen, om den voornoemden COOLHAES by haer geleden, daervan in synodo, tot Amsterdam in lestleden jaer gehouden, gementioneert is, ende dat elcx classis deselve petitie overleggende besluyte, hoe het hem totte zelve petitie ofte bede verstaet, ende sulcx besluyt op den yersten Maendach in Julio eerstcoemende tot Amsterdam zal inbringen.

ART. 4. Tot versoeck der kercke Christi van Alcmaer om geresolveert te wordden, oft die ouderlingen ende diaconen der gemeenten continuelycken in haere diensten zullen blyven nae inhoud van den synode, anno 78 ⁴⁾ bynnen Amsterdam gehouden, dan oft zy volgens synodum Middelburgensem zullen moegen verandert wordden, is geresolveert, dat men die continuatie sal houden ende voederen, daer se noch int gebruyck is, ende dat geen classis noch kercke, daeronder sorterende ende by den gebruyck zynde, tzelve gebruyck nyet en zal moegen veranderen sonder

¹⁾ »Art. 1" A heeft hier reeds »Art. 4". ²⁾ »sulcx" G heeft »soo". ³⁾ »nootelycken" G heeft »mondlik". ⁴⁾ »78" A heeft »1579".

advys van den particulieren synoden ende dat vuyt crachte van onderwerpinge, in denzelven synode tot Amsterdam gedaen.

ART. 5. Aengaende die vraege by dezelve kercke van Alcaer voer-gesteld, oft die persoonen die zeer onordentlyck ende met grooter on-eeringe van Goids ordonnantie der echte tsaemenloopen ende haere echte sonder te voerens behoirlycken kerckelycke proclamatiën te nemen met byslaepen beginnen, oft die sulcke by de dienaeren der gemeynthe met goeder consciëntie zullen moegen getrouwt worden, is daerop geresolveert, dat hoewel men geerne sach, datter cristelycken in geremedieert waere, nochtans die dienaeren zulcx trouwen oft bevestigen der echte nyet en zullen weygeren, maer zullen volgen dat dyen aengaende in synodo Middelburgensi in die particuliere questien beantwoert staet.

ART. 6. Ende beroerende hoe men sulcx ordentlyck ¹⁾ tsaemenloopinghe der echte best ²⁾ zal moegen tolleren ende wechnemen, is goet geacht, dat men by den magistraeten ter plecken, daer sulcx geschiet, oft elders met smecken ende bidden sal aenhouden om by hen cristelycken daerinne geremedieert te moeghen worden.

ART. 7. Aengaende de saecke van MARCUS JANSZ van Hensbrouck, oft hy tot dat examen, streckende ter kerckendienste, zal gestelt worden ofte nyet, bezondere zoo het synodus van Amsterdam anno 1583 denselven MARCO heeft voergehouden hem tot zulcx te willen oeffenen ende daerentegens nu dieselve MARCUS zyn onvervarentheyt van lesen ende scrijven ende over zulcx zyn ombequaemheyt tot zuleke oeffeninge voergegeven heeft ende daerbeneffens bekent, dat hy sulcx syne onvervarentheyt in denzelven synode tot Amsterdam zoovele nyet en heeft voergewent, gelyck hy nu wel gedaen heeft, ende verclaert zedert die synodum nyet ofte zeer weynich gevoldert te hebben, begerende dat hy overzulcx daertoe nyet gevoldert en worde. Soo is daerop geresolveert, dat hy ten examen voer dese tyt nyet en zal gevoldert noch gestelt worden, duerdien hy hem in zyn consciëntie beswaert vint, doch dat hy tot oeffeninge vermaent zal worden om het scrijven ende lesen te leeren.

ART. 8. Aangaende die vraege, voergesteld by die kercke ³⁾ van Edam, oft soedanige ecclesiastieke goederen, alsser altemet by den magistraeten werden vercocht ofte in eenige andere forme ende voege werden henen gedaen, by den broederen der gemeynthe met goeder consciëntie ⁴⁾ voer zul-

¹⁾ »ordentlyck" A heeft »onordentlyck". Eveneens C en G. ²⁾ »der echte best" ontbr. in A. ³⁾ »kercke" ontbr. in A. ⁴⁾ »met goeder consciëntie" ontbr. in A.

cken pryse, alst gevalt, gecocht moeghen werdden ofte anderssins ontfangen moegen tot recompense van eenige haer gedaene diensten ofte desgelycx, is daerop gesloten, dat daer de vercoopinge of heerenorninge sulcke goederen by den magistraten alsoveren wettelyck ende onberispelyck is (daervoer dat se verstaen werdt), dat oeyck daer die coopinge ofte ontfanckenisse derselver goederen wettelyck ende onberispelyck ¹⁾ is. Ende zoo men nochtans verstonde yemant over sulcx te zyn gaegeert, dat men die met onderrichtinge sal te vreden stellen.

ART. 9. Aengaende die vraege ende begeerten der gemeenten ²⁾ van Enchuysen, gesproten vuyt die belettinge van zekere ³⁾ brouweryen ende den synode voergesteld, acht wel het synodus, dat het classis van Enchuysen daerover selfs eerst een besluydt hadde behooren te doen ende radet het synodus, dat elck classis besonder daerover zal communiceren ende, dyen gedaen, dat vuyt elke classe een gedeputeerde geschiet zal worden, die tsamencomende sullen besien, wat het classis van Enchuysen daerover besloten sal hebben. Ende zy alsdan oeyck haere resolutien zullen inbringen, wat zy achten noodich gedaen te zyn tot contentemente van dengenen, die daerover bezwaert zyn. Ende die gedeputeerde sullen opten yersten Maendach in Julio eerstcoemende tot Amsterdam byeencoemen.

ART. 10. Soo versheyden verstroyde dienaeren, daegelycx herweerts wykende ende geen dienste geraeckende, haer onder eenigen classen houden ende tot noot van onderhoudt coemende, soo is noodich geacht, dat elke classis (daeronder zy houden) by hem zelven sal communiceren, hoe zy best tot onderhoudt zullen connen geholpen werden. Ende zoo elke classis voer zulcke dienaeren onder hem houdende geen onderhoudt en zyn ⁴⁾ te becoemen, dat alsdan die classis gelyckelyck elcx eenige vuyt hen zullen deputeren om by malcanderen te coemen ende communiceren, hoe zulcke dienaeren tot onderhoudt best zullen connen geholpen worden.

ART. 11. Het naestcoemende synodus sal by den wille Goids bynnen der stadt van Enchuysen ⁵⁾ vergaerden ten tyde by de kercke Christi aldaer te stellen, ende sal diezelve kercke het naestcoemende synode verscryven ende alle voervallende zwaricheyden aen haer gescreven te

¹⁾ »ende onberispelyck» ontbr. in A. ²⁾ »der gemeenten» ontbr. in A. ³⁾ »zekere» A heeft »eenige». ⁴⁾ »zyn» A, C en G hebben »sien». ⁵⁾ »Enchuysen» A heeft »Edam». In B en C is »Edam» doorgehaald en in plaats daarvan geschreven »Enchuijsen».

wesen elcke classe overscryven, omdat ¹⁾ se daerover geresolveert zullen moegen coemen.

Ende is dese synode geeyndicht ende die voergaende acten van dyen bynnen Hoorn voerscreven opten dertichsten Mey anno duysent vyfhondert vierentachtich onderteeckent, nomine totius synodi, by praeside ende scriba voornoemt.

JOANNES KUCHLINUS, dienaer des woorts tot Amsterdam,
praeses hujus synodi.

JOANNES ANDELLIUS voornoemt, scriba deses synodi.
